

Koning Willem III

Willem Alexander Paul Frederik Lodewijk werd geboren in Brussel op 19 februari 1817 en hij stierf in Apeldoorn op 23 november 1890. Hij was van 17 maart 1849 tot aan zijn dood Koning der Nederlanden. Hij was tevens groothertog van Luxemburg, en van 17 maart 1849 tot november 1866 hertog van Limburg.

Zijn inhuldiging als koning vond plaats op 12 mei 1849 in Amsterdam.

Hij was de zoon van de latere koning Willem II en Anna Paulowna, de zuster van de Russische tsaar Alexander I. Hij werd geboren in de Wetstraat, in een zijvleugel van de toenmalige Staten-Generaal van het Koninkrijk der Nederlanden, waar nu het federale parlement van België zetelt. Zoals alle toenmalige koningskinderen kreeg hij de naam Willem mee. Door de familie werd hij liefkozend Kleinti genoemd.



Hij trad op 18 juni 1839 in Stuttgart in het huwelijk met zijn volle nicht Sophie van



Württemberg, de dochter van koning Willem I van Württemberg en Catharina Paulowna. Het huwelijk werd ondanks de geboorte van 3 kinderen geen succes. Willem had veel buitenechtelijke affaires en seksuele uitpattingen waar hij nauwelijks een geheim van maakte. Sophie was van het begin af aan tegen het huwelijk geweest en liet naar buiten toe duidelijk blijken dat ze hem haar mindere vond en ongeschikt als koning. Zij was ervan overtuigd dat zij het als regentes beter zou doen. Zij was in intellectueel opzicht veruit de meerdere van haar echtgenoot. Na de geboorte van haar derde zoon probeerde Sophie te scheiden. Met een beroep op het landsbelang werd dit geweigerd. In 1855 werd tussen Willem en de koning van Württemberg, Sophie's vader, een overeenkomst gesloten dat het koninklijk paar gescheiden van tafel en bed verder zou leven. In het paleis

Noordeinde had Sophie voortaan haar eigen vertrekken en in de zomers verbleef zij zonder haar man op Huis ten Bosch.

De drie prinsen Willem, Maurits en Alexander stierven voor hun vader.

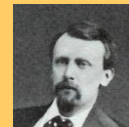
Prins Willem, geboren in 1840 stierf ongehuwd en kinderloos in Parijs op 11 juni 1879 aan een combinatie van tyfus, een leveraandoening en uitputting.

Hij was 38 jaar oud.

Willem III had geen goede verstandhouding met zijn oudste zoon. In de jaren zeventig van de negentiende eeuw kwam het tot een breuk. Prins Willem wilde trouwen met gravin Mathilde van Limburg Stirum, maar de koning (en zijn vrouw) weigerden hun toestemming. In die tijd was een dergelijk huwelijk niet acceptabel en beneden de stand. Willem III stond op een vorstelijk huwelijk voor de kroonprins. Ook de regering kon hem niet op andere gedachten brengen. Prins Willem vertrok vrijwillig in ballingschap naar Parijs om zich daar over te geven aan de genoegens welke die stad te bieden had.

Prins Maurits, geboren in 1843 stierf op 4 juni 1850 aan een hersenvliesontsteking. Hij was 6 jaar oud. (geen afbeelding bekend)

Prins Alexander, geboren in 1851, stierf ongehuwd en kinderloos op 21 juni 1884 aan tyfus. Hij was 32 jaar oud.



Willem



Alexander

Na het overlijden van Sophie in 1877 had de koning de gelegenheid om weer een huwelijk te sluiten. In eerste instantie koos hij voor een morganatisch huwelijk met zijn geliefde van dat moment, Emilie Ambre, een Parijse operazangeres, die hij al had geïnstalleerd op Huize Welgelegen te Rijswijk, en die hij had voorzien van de titel "Comtesse D'Ambroise". Dit leidde tot meerdere heftige conflicten met de regering, maar Willem gaf pas toe toen een delegatie van de Nederlandse aristocratie onder leiding van Pieter Jacob Elout van Soeterwoude hem een smeekschrift kwam overhandigen.



Emilie Ambre door É. Manet

Uiteindelijk wisten ministers hem te bewegen een vorstelijke echtgenote te zoeken. Er waren verscheidene kandidaten voor een huwelijk ondanks de gevorderde leeftijd van de koning. Zijn nicht Elisabeth van Saksen-Weimar en de Deense prinses Thyra. Beiden bedankten echter voor de eer. Op advies van zijn zuster liet hij zijn keuze vallen op één van de dochters van vorst George Victor van Waldeck-Pyrmont die meerdere huwbare dochters had. In eerste instantie werd prinses Pauline voorgesteld als de beste kandidate.



Prinses Emma van Waldeck-Pyrmont

Haar drie jaar jongere zuster Emma, die op dat moment 20 jaar was, ging echter met de eer strijken. De 61-jarige Willem trouwde op 7 januari 1879 met prinses Emma te Arolsen. Helaas werden de festiviteiten ter gelegenheid van het huwelijk in Nederland snel afgebroken wegens het overlijden van 's konings broer, prins Hendrik, op 13 januari. Deze had bij het huwelijk als getuige op moeten treden, maar moest wegens een aanval van mazelen verstek laten gaan.

Uit het huwelijk van Willem en Emma zou één kind voort komen. Op 31 augustus 1880 werd in Den Haag prinses Wilhelmina der Nederlanden geboren

Willem III had grote moeite met de beperking van de koninklijke macht, zoals deze onder het bewind van zijn vader in 1848 met de grondwetswijziging van Thorbecke tot stand was gekomen. Een koning behoorde naar zijn mening 'vast als een rots' zelf te regeren. De eerste twintig jaar van zijn regering kenmerken zich dan ook door weerstand tegen de constitutionele monarchie.

In 1866 viel de Duitse Bond uiteen en kwam de Noord-Duitse Bond tot stand, waarvan Luxemburg en Limburg geen deel meer zouden uitmaken. Willem was toen bereid het groothertogdom aan keizer Napoleon III van Frankrijk te verkopen met stilzwijgende instemming van de Pruisische premier Bismarck. Toen deze transactie echter in de openbaarheid kwam, verklaarde Bismarck dat verkoop als reden tot oorlog beschouwd zou worden. Op het Congres van Londen van 1867 ter regeling van de Luxemburgse kwestie werd overeengekomen dat Luxemburg patrimoniaal eigendom van het huis (Oranje-)Nassau zou blijven, echter wel als politiek neutraal gebied. De Pruisische troepen werden dan ook teruggetrokken uit de vesting en de burcht van Luxemburg werd afgebroken. In 1868 kreeg Luxemburg een nieuwe grondwet.

Willem III was in zijn latere jaren niet geliefd, en werd in een anti-monarchistische brochure door S.E.W. Roorda van Eysinga Koning Gorilla genoemd vanwege zijn bij gelegenheid boerse uitvallen. Het volk respecteerde hem wel, hoewel hij zich vaak niet-koninklijk gedroeg. Willem was zijn leven lang driftig, egoïstisch en boosaardig geweest, maar door zijn grillige karakter kon hij soms ook onverwacht vriendelijk en royaal uit de hoek komen. Voorbeelden van 's konings onhebbelijke natuur zijn door de leden van zijn hofhouding goed gedocumenteerd. Zo liet hij lakeien een lucifer afsteken om de koninklijke sigaar aan te steken. Wanneer de lucifer brandde talmde de koning zolang dat de lakei, om brandblaren te voorkomen, de lucifer moest doven. Dat gaf de koning dan de gelegenheid om de lakei



met twee weken inhouding van salaris te straffen.

De hofcommissie maakte geregeld bezwaar tegen de onredelijke en kleingeestige straffen die de vorst te pas en te onpas uitdeelde. Lord Clarendon, de Britse minister van Buitenlandse Zaken, legde vast dat de koning op een receptie niets anders deed dan "op iedereen die hij sprak vitten en mopperen", maar hij vervolgt met de vaststelling "dat niemand zich daar iets van aantrok".



De consequenties van de koninklijke woedeaanvallen waren ernstiger, al werd het koninklijke bevel om de burgemeester van de residentie te arresteren en daarna te fusilleren door al zijn ondergeschikten genegeerd. Een jonge officier die een rijtuig waarin de koning incognito reed niet groette werd voor straf kromgesloten en minister van Oorlog Weitzel merkte in zijn dagboek op dat "de prikkelbaarheid van Zijn hoog oplopend karakter en Zijne autocratische neigingen met de jaren schijnen toe te nemen" en dat "in het openbaar en vooral ten aanzien van hoger en lager geplaatste officieren ergerlijke tonelen plaatsvinden die door de pers steeds met de mantel der liefde worden bedekt". Toch waren deze "zozeer bekend dat zij in het leger velen verbitterden en van de koning vervreemdden".

De gezondheid van de koning ging in oktober 1888 sterk achteruit. In mei van dat jaar liet het koninklijk gezin de drukte van Den Haag achter zich en trok zich terug in Het Loo. Daar verslechterde Willems toestand dermate dat hij niet meer in staat was om te regeren. De koning leed aan een ernstige nierziekte en raakte zozeer in de war dat hij staatsstukken ging ondertekenen met zelfverzonnen pauselijke namen. Ook hield hij vanaf zijn ziekbed hele toespraken en moest er altijd iemand van de hofhouding in de buurt blijven, omdat hij bang was dat men hem in zijn slaap zou vermoorden. Zijn vrouw Emma werd daarom tenslotte op 14 november 1890 met algemene stemmen door de in verenigde zitting bijeengekomen Staten-Generaal benoemd tot regentes en op 20 november in Den Haag beëdigd. Dit regentschap duurde slechts negen dagen, want op 23 november 1890 overleed de vorst, 73 jaar oud. Het koningschap ging toen over op de tienjarige prinses Wilhelmina, waarbij Emma opnieuw tot regentes werd benoemd. Het Groothertogdom Luxemburg ging conform de Nassause "Erbverein" naar de andere linie van het Huis Nassau omdat volgens huisrecht alleen mannelijke afstammelingen erfgerechtigd waren voor Nassaugoederen.

De bijzetting van de overleden koning op 4 december 1890 in Delft was erg slecht georganiseerd. Zo stortte een tribune in en waren er te weinig koetsen en parkeerplaatsen, waardoor velen te laat waren in de Nieuwe Kerk. Daarnaast was het steenkoud. Zonder enige waardigheid zou de kist al schommelend in de Koninklijke Grafkelder getakeld zijn, waarna Willem III der Nederlanden zijn laatste rustplaats had bereikt. De bloemen op de baar waren van de jonge Wilhelmina, met de tekst: Voor vader, van zijn lieve kind.



De begrafenis van Willem III

Gegevens voor een groot deel ontleend aan Wikipedia

© Copyright MCV 2013